

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

OŠETŘOVATELSTVÍ ODBĚRY BIOLOGICKÉHO MATERIÁLU

Projekt POMOC PRO TEBE
CZ.1.07/1.5.00/34.0339

Mgr. Hana Ciprysová

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Označení
Název DUM**

**VY_32_INOVACE_OSEC-12
CÉVKOVÁNÍ**

Anotace

Prezentace umožňuje žákům zopakovat si postup cévkování močového měchýře, který využijí při odběru moči na mikrobiologické vyšetření (moč na kultivaci a citlivost). Žáci mají možnost porovnat a ujasnit si přípravu pomůcek a pracovní postup při jednorázové i permanentní katetrizaci.

Autor

Mgr. Hana Ciprysová

Jazyk

čeština

Klíčová slova

katetrizace močového měchýře, katetr, sterilní výkon, pomůcky, postup.

Cílová skupina

žáci

Stupeň vzdělávání

středoškolské odborné vzdělání

Studijní obor

Zdravotnický asistent

Cévkování – katetrizace močového měchýře

- zavedení sterilního katetru (cévky) močovou trubicí do močového měchýře

Indikace (účel):

- vyprázdnění močového měchýře při retenci (zadržení moči v močovém měchýři)

Indikace ke katetrizaci

- vyprázdnění močového měchýře před vyšetřením, porodem
- odebrání sterilního vzorku moče k vyšetření na kultivaci a citlivost
- zavedení permanentního močového katetru (při inkontinenci)
- zjištění množství reziduální (zbytkové) moči
- výplach močového měchýře

Dělení katetrů

Katetr musí být sterilní
a nepoškozený

Nelatonův katetr -
rovný; užívá se u dětí,
u žen, výjimečně
u mužů, slouží
k jednorázové
katetrizaci a je
bez fixačního balónku

Dělení katetrů – 2. pokračování

b) **Tiemannův katetr** –
tvarově uzpůsobený
ke katetrizaci mužů, má
zahnutý kuželovitý konec
pro lepší průchod močovou
trubicí v místě obemknutí
prostatau – v provedení
pro jednorázovou
i permanentní katetrizaci

Dělení katetrů – 3. pokračování

- c) **Folleyův katetr** -
permanentní močový
katetr; plastový
či silikonový; obsahuje
balónek k fixaci
v močovém měchýři,
balónek se plní
vzduchem
nebo fyziologickým
roztokem

Velikost katetrů

- pro označení obvodu se používá stupnice Charrierova (čti šariérova) - označení CH (je shodná s francouzským číslováním se zkratkou Fr -French)
- z údaje o obvodu katetru je možné vypočítat jeho průměr – vydělíme obvod třemi
- Příklady značení: 24 CH = 24 Fr = obvod 24 mm, průměr 8 mm

Jednorázová katetrizace ženy

- cévkování ženy patří do kompetencí zdravotní sestry, zdravotnický asistent cévkuje pod odborným dohledem registrované zdravotní sestry

Pomůcky:

- katetry různých velikostí (Nelatonův katétr)
- sterilní tampóny, dezinfekční roztok, nůžky, 2 emitní misky, sterilní rukavice, sterilní označená odběrovka na moč

Jednorázová katetrizace ženy, postup při odběru sterilní moči

1. klientce vysvětlíme postup a důvod katetrizace, zajistíme soukromí
2. klientku uvedeme do gynekologické polohy a k rodidlům připravíme emitní misku k zachycení moče, další emitní miska slouží k odložení použitých tampónů
3. 3 sterilní tampóny polijeme dezinfekčním roztokem, sáček nastříhneme na straně, kde je volný konec cévky

Jednorázová katetrizace ženy, postup při odběru sterilní moči -2. pokračování

4. jednou rukou roztáhneme velké a malé stydké pysky a druhou rukou postupně dezinfikujeme zevní ústí močové trubice

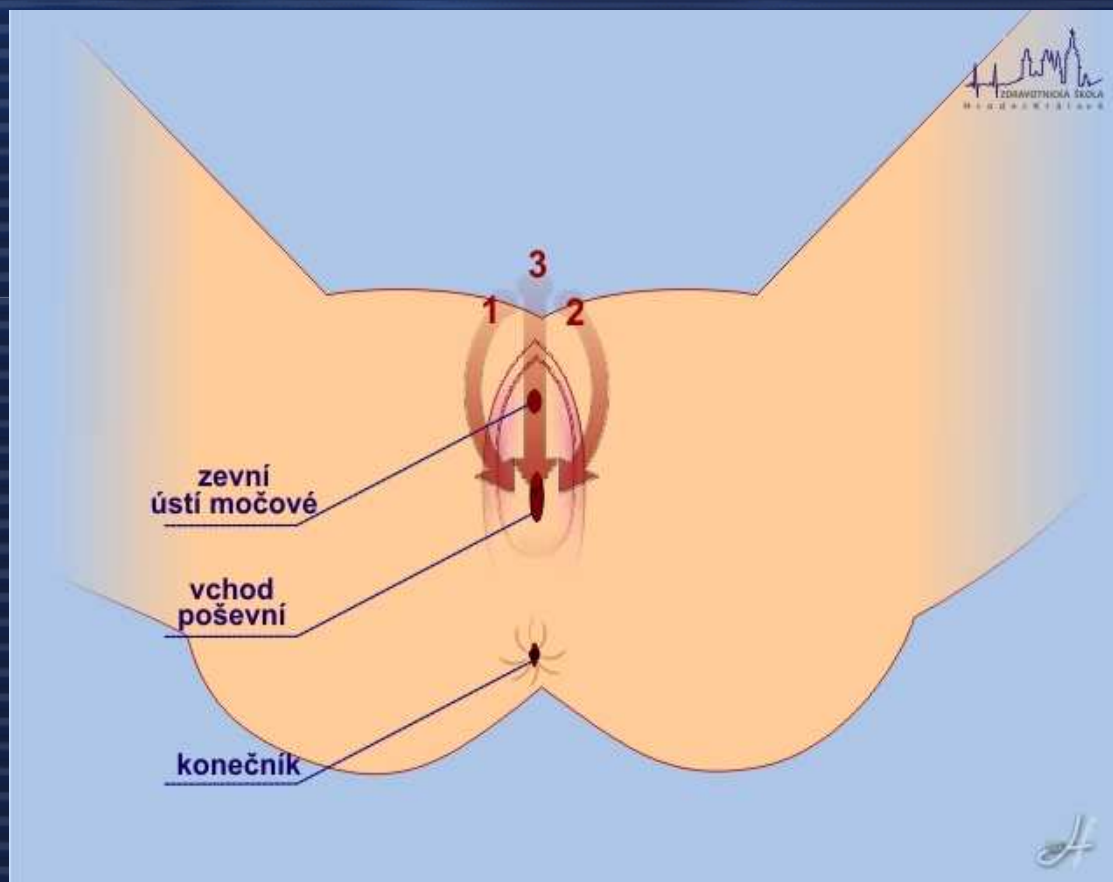
- **VŽDY OD SPONY STYDKÉ
KE KONEČNÍKU**, tampóny odkládáme
do emitní misky

5. ze sáčku vyjmeme cévku, volný konec
si stočíme v dlani, zavádíme močový katetr
(asi 5-6 cm), dokud nezačne vytékat moč

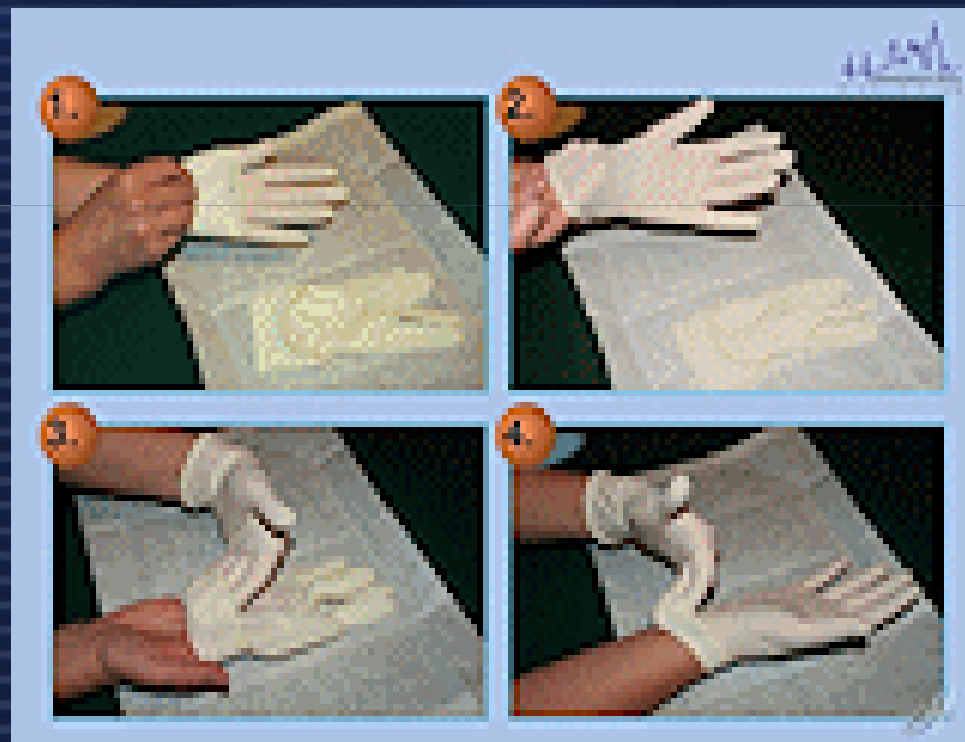
Jednorázová katetrizace ženy, postup při odběru sterilní moči – 3. pokračování

6. volný konec natočíme do emitní misky či podložní mísy, do připravené odběrovky provedeme sterilně odběr moči
7. cévku sterilně vyjmeme z močové trubice a odložíme do emitní misky
8. čtvercem buničiny otřeme rodidla (od spony stydké ke konečníku), klientku přikryjeme, uklidíme pomůcky

Postup při dezinfekci před katetrizací ženy

Postup při oblékání sterilních rukavic

Asistence při katetrizaci muže

- mužům zavádí cévku lékař, sestra při výkonu asistuje

Pomůcky:

- sterilní Tiemannův katetr (velikost určí lékař), sterilní pinzeta, sterilní rukavice, sterilní čtverce, sterilní tampóny, dezinfekční roztok, lokální anestetikum (př. Instila gel, Mesocain gel), emitní misky, sterilní zkumavka

Asistence při jednorázové katetrizaci muže

1. setra připraví potřebné pomůcky a seznámí klienta k výkonem
2. klient leží na zádech, dolní končetiny má volně položené
3. lékař si oblékne sterilní rukavice
4. sestra podá lékaři pinzetu a připraví tampóny s dezinfekcí, dále připraví cévku a sterilní čtverec s lokálním anestetikem
5. lékař pinzetou vyjme opatrně cévku a protáhne ji čtvercem s gelem, po té zavede katetr do močové trubice (asi 15 cm)
6. vytékající moč sestra zachytí do emitní misky, případně do sterilní označené zkumavky, změří zachycené množství moči a zapíše do dekurzu, po vytažení cévky se postará o klienta
7. sestra uklidí a dekontaminuje pomůcky

Zavedení permanentního močového katetru

- permanentní močový katétr se zavádí u klientů, kteří jsou inkontinentní (neudrží moč, neustále odtékající moč jim dráždí pokožku a zvlhčuje lůžko)

Pomůcky:

- sterilní permanentní Folleyova cévka
- sterilní tampony + dezinfekční roztok, lokální anestetikum
- sterilní fyziologický roztok (dále jen FR), 10 ml injekční stříkačka
- sterilní pinzeta, 2 emitní misky, sterilní kolíček
- sterilní rukavice
- graduovaný sběrný sáček

Zavedení permanentního močového katetru - postup

1. postupujeme jako u jednorázového cévkování
2. po zavedení cévky konec uzavřeme sterilním kolíčkem
3. sterilní injekční stříkačkou vstříkneme do raménka vývodu cévky 5-10 ml FR (přesné množství roztoku je uvedeno na otevřeném konci cévky)
4. cévku spojíme s graduovaným sběrným sáčkem
5. po každé výměně či vypuštění sáčku zapíšeme do dekurzu množství moče, zaznamenáme datum výměny sáčku, dobu zavedení permanentního katetru určí lékař (zhruba 7 dnů).
7. uklidíme a dekontaminujeme pomůcky

Péče o permanentní močový katetr:

- zvýšená hygiena genitálií - prevence infekce močových cest
- při rozpojení systému **katetr – sběrný sáček** volný konec katetru ihned uzavřeme sterilním kolíčkem (prevence nejčastější nozokomiální nákazy → vzestupné infekce močových cest)
- výplach močového měchýře provádíme pouze na základě ordinace lékaře!

Výplach močového měchýře

- výplach močového měchýře se provádí za účelem propláchnutí permanentního katétru
- k výplachu se užívá sterilní FR zahřátý na tělesnou teplotu (36 až 37°C)

Pomůcky:

- ordinovaný roztok
- sterilní Janetova stříkačka
- příp. sterilní Nelatonův katetr k nasátí roztoku
- sterilní rukavice, ochranné rukavice
- emitní miska či podložní mísa

Výplach močového měchýře - postup

1. teplý sterilní FR nasajeme pomocí Nelatonova katetru do Janetovy stříkačky a zvolna jej vstříkujeme do močového měchýře
2. stříkačku odpojíme, cévku uzavřeme sterilním kolíčkem, asi po 30s obsah vypustíme do podložní mísy
3. nasajeme další dávku, pokračujeme ve výplachu a sledujeme vzhled tekutiny vytékající z katétru (hematurie, pyurie)
4. po ukončení výplachu cévku opět napojíme na sběrný sáček a uklidíme pomůcky

Použité zdroje:

- Mikšová, Z., Froňková, M., Zajíčková, M. Kapitoly z ošetrovateľskej péče I, Grada Praha 2006
- Mikšová, Z., Froňková, M., Zajíčková, M. Kapitoly z ošetrovateľskej péče II, Grada, Praha 2006
- Rozsypalová, M. Ošetrovateľství – cvičení, Avicenum, Praha 1987
- <http://mediform.webblast.cz/default.asp?nDepartmentID=100&nLanguageID=1>
- <http://www.osetesty.estranky.cz/file/80/vyprazdnovanimm.htm>
- <http://www.galenicamedical.cz/galenicamedical/eshop/4-1-MOCOVE-KATETRY-A-DALSI/29-2-Cevka-urologicka-Nelaton>
- <http://ose.zshk.cz/vyuka/osetrovateľske-postupy.aspx?id=15>